

DE TAXSHIFT TERUGDRAAIEN? SLECHT IDEE

Gert Peersman (column verschenen in De Standaard op 18/2/2020)

Volgens PS-voorzitter Paul Magnette kwam de taxshift neer op een cadeau aan bedrijven. De resultaten blijven uit en de gevolgen voor de begroting zijn desastreus. In zijn zog opperen sommigen zelfs om de taxshift terug te draaien. Daarbij wordt vaak naar mijn onderzoek verwezen, waaruit blijkt dat er tijdens de vorige regeerperiode minder banen zijn gecreëerd dan er normaal bijkomen door de internationale conjunctuur. Een belangrijke reden voor die povere prestaties is dat de bedrijven de lagere loonkosten tegen alle verwachtingen in niet hebben doorgerekend in de prijzen. Integendeel, de prijzen zijn gemiddeld meer gestegen dan in de buurlanden, en dat heeft de groei en jobcreatie gefnuikt.

Verdedigers van de taxshift wijzen erop dat ook werknemers een deel van de koek hebben gekregen, en dat bedrijven de winsten hebben gebruikt om meer te investeren. Het klopt dat de koopkracht van werknemers is gestegen door de taxshift. Maar laten we ernstig blijven: de taxshift is gefinancierd met een groter begrotingstekort. Ooit moeten we dat allemaal terugbetalen. Alleen een stijging van de werkgelegenheid of de productiviteit levert ons effectief meer koopkracht op, en daar knelt het schoentje. Vooral de productiviteit baart zorgen: Belgische werknemers zijn productief, maar de productiviteitsgroei ligt al twee decennia onder het Oeso-gemiddelde. In 2019 is de productiviteitsgroei zelfs volledig stilgevallen.

België behoort tot de landen met de hoogste investeringsgraad. Het klopt ook dat de investeringen de voorbije jaren zijn toegenomen. Maar we zijn nu eenmaal een kapitaalintensieve economie, waardoor er veel vervangingsinvesteringen nodig zijn, terwijl bedrijven sowieso meer zullen investeren tijdens een hoogconjunctuur. Uit mijn onderzoek blijkt dat bedrijven de voorbije jaren zelfs minder hebben geïnvesteerd dan ze normaal doen bij de internationale conjunctuur, terwijl ze in het verleden bij loonkostenverlagingen net meer gingen investeren. De investeringen zijn bovendien (iets) minder toegenomen dan het Europese gemiddelde. Ook hier dreigen we onze voorsprong te verliezen.

Magnettes vraag voor een audit van de taxshift is terecht. Het gaat tenslotte over miljarden euro's. Maar ik vind het absoluut geen goed idee om de taxshift terug te draaien. Een verlaging van de belastingen op arbeid is een goede zaak voor onze arbeidsmarkt. Het is wel cruciaal dat het beleid ervoor zorgt dat we alsnog de vruchten plukken.

Uit talrijke indicatoren van de Oeso blijkt dat er door onze regulering bijzonder veel barrières zijn die een gezonde competitie tussen bedrijven verstoren en nieuwkomers verhinderen om bij ons activiteiten te ontplooiën. Als er te weinig competitie is, krijgen bedrijven geen prikkels om te innoveren en productiever te worden om hun marktaandeel te behouden. Ze kunnen ook makkelijker de prijzen verhogen om winsten te maken. Maar als alle bedrijven dat doen, daalt de koopkracht van gezinnen, waardoor die minder kunnen consumeren of meer in het buitenland zullen shoppen. Het resultaat van dat alles is dat er minder groei en jobcreatie zijn, de omzet van bedrijven stagneert en de verhoopte winsten uiteindelijk uitblijven. Macro-economisch is dat allemaal aan elkaar gekoppeld. Niemand wordt daar beter van.

Exportbedrijven, die blootgesteld zijn aan veel concurrentie, hebben de lagere loonkosten wel deels doorgerekend in de prijzen – een feit dat selectief geciteerd wordt door verdedigers van de taxshift. En ze innoveren meer dan bedrijven die zich op de binnenlandse markt richten. Dat bevestigt deze diagnose van het probleem.

Beleidsmakers moeten de regulering nu hervormen, zodat er gezonde mededinging is. Uit onderzoek van het Planbureau blijkt bijvoorbeeld dat een versoepeling van de regelgeving voor diensten van architecten, notariaat, advocaten en boekhouders een gunstig effect op de productiviteit en groei van de hele economie zou hebben. Volgens de Nationale Bank hebben uiteenlopende gewestelijke reglementeringen tot extra kosten voor vergunningen en binnenlandse handelsbarrières geleid.

De administratieve lasten om een bedrijf op te richten zijn veel te hoog. Het aantal oprichtingen en stopzettingen van bedrijven is bijna nergens zo laag als bij ons, waardoor middelen en arbeidskrachten niet verschuiven van minder naar meer productieve activiteiten. In Europa zijn we kampioen qua prijscontroles door de overheid. We werpen ook de meeste hindernissen op voor buitenlandse producenten die onze markten willen betreden. Er is geen enkele reden om het aantal aanbieders voor mobiele telefonie en internet zo drastisch te beperken, terwijl de regulering voor de kleinhandel en e-commerce veel te restrictief is.

Dat allemaal aanpakken zal de innovatie en productiviteitsgroei ten goede komen, de koopkracht verhogen, het begrotingstekort verminderen en meer banen creëren. Wie kan daar tegen zijn?